

А.І. Кравцов. Еволюція стратегії економічної освіти і науки у Харківському національному аграрному університеті / Р.М. Шелудько, В.М. Петров, М.М. Волошан / Вісник ХНАУ ім. В.В. Докучаєва. Серія „Економічні науки”. № 4. 2017. С.10-21

Стратегія, освіта, наука

УДК 378:303.4

А.І. Кравцов, канд. істор. наук, доцент

Р.М. Шелудько, канд. екон. наук, доцент

В.М. Петров, канд. екон. наук, доцент

М.М. Волошан, канд. філос. наук, доцент

Харківський національний аграрний університет імені В.В. Докучаєва

ЕВОЛЮЦІЯ СТРАТЕГІЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ОСВІТИ І НАУКИ

У ХАРКІВСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ АГРАРНОМУ

УНІВЕРСИТЕТІ ІМЕНІ В.В. ДОКУЧАЄВА

Стаття присвячена визначенню місця і ролі університетської економічної освіти і науки у сучасному освітянському і науковому просторі. Зокрема, розглянуто деякі пріоритетні напрями еволюції стратегії економічної освіти і науки у ХНАУ імені В.В. Докучаєва. Підкреслюється значення економічної освіти і науки у формуванні висококваліфікованого конкурентоспроможного спеціаліста. Наголошується на основних стратегічних завданнях економічної освіти і науки у євроінтеграції сучасної України. Особлива увага приділяється гуманізації і гуманітаризації освіти, вихованню здобувача вищої освіти як всебічно розвинутої особистості, а також важливості процесу інтернаціоналізації освіти шляхом надання освітніх послуг іноземним здобувачам, що забезпечує конкурентоспроможність наукового потенціалу університету. Визначені конкретні інтегранти і домінанти еволюції конструктивної стратегії освіти і науки.

Ключові слова: *еволюція, стратегія, аграрна наука і освіта, економічна наука і освіта, євроінтеграція, висококваліфікований*

конкурентоспроможний фахівець, гуманізація, гуманітаризація, інтернаціоналізація освіти, здобувач – особистість, інтегранти і домінанти конструктивної стратегії.

Постановка проблеми. Сьогодні з метою утвердження України у світі як самодостатньої, конкурентоспроможної, потужної аграрної держави необхідно враховувати усі сучасні стратегічні тенденції в науці, освіті, підготовці кадрів, управлінській галузі. Сучасний етап розвитку нашого суспільства, який характеризується інтеграцією України у європейське співтовариство, ставить перед вітчизняною освітою невідкладні стратегічні завдання підготовки висококваліфікованих професіоналів, що дозволить стати їй одним із світових лідерів агровиробництва і продовольства. Звідси, освіта і наука відіграють пріоритетну роль у реформуванні сільськогосподарських та інших галузей економіки і перманентної інтеграції країни до світових економічних структур, а відтак дослідження еволюції стратегії освіти і науки набуває особливого теоретичного і практичного значення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Творча життєдіяльність окремих видатних докучаєвців – вчених, просвітителів, педагогів [3] вперше знайшла узагальнене відображення у колективних монографіях, підготовлених науковцями університету [1], [4]. Також як джерело використано законодавство про освіту [2], [5].

Формулювання цілей статті. Метою статті є дослідження пріоритетних напрямів еволюції конструктивної стратегії економічної освіти і науки у ХНАУ імені В.В. Докучаєва.

Виклад основного матеріалу дослідження. Еволюція людства взаємопов'язана та взаємообумовлена перманентним вирішенням глобальних екологічних, продовольчих і сировинних проблем. Відповідні наукові та освітянські традиції, що формувалися протягом тисячоліть у спостереженнях, окремих дослідах, досвіді сільськогосподарської практики в Новий час у

деяких європейських державах (Франції, Німеччині, Італії) інтегрувалися в перші аграрні навчальні, а згодом і університетські заклади.

З 1816 року значний внесок у світову наукову і освітянську аграрну спадщину вносять вчені та викладачі Харківського національного аграрного університету імені В.В. Докучаєва. Загальновідомі наукові школи, животворча діяльність видатних докучаєвців–гуманістів мали не тільки суспільне визнання, але й суттєво впливали на стратегію визначення та здійснення пріоритетних напрямків аграрної політики держави. Університет подарував вітчизняній і світовій аграрній освіті та науці чимало видатних педагогів та вчених, які створили і збагатили загальноновизнані наукові та науково-методичні школи з генетики, селекції, рослинництва, плодовоовочівництва, ґрунтознавства, захисту рослин, лісівництва, землевпорядкування, економіки, бухгалтерського обліку, статистики, фінансів тощо. Гордістю навчального закладу завжди були люди. Славетна когорта всесвітньо відомих учених-педагогів не тільки готувала спеціалістів для аграрного сектора, але й своїми видатними стратегічно обґрунтованими науковими досягненнями і відкриттями значно збагатили і прогресувала всю світову аграрну науку, освіту і практику. Багато з них – лауреати вітчизняних та зарубіжних найпрестижніших премій і відзнак. Зокрема, відомі як в Україні, так і далеко за її межами науковці – просвітителі, дослідники економічної науки, вітчизняного АПК та світової економіки: О.І. Скворцов, О.Ф. Фортунатов, К.Г. Телешек, Л.М. Клецький, К.Є. Канський, С.Д. Бутко, І.І. Лукінов, О.М. Онищенко, О.І. Здоровцов, О.Ф. Галкін, В.Я. Амбросов, М.О. Бєседін, В.І. Мартьянов, М.Ф. Соловйов, Г.О. Андрусенко, І.К. Щербача, В.О. Муковоз, Л.М. Анічин, І.М. Брюховецький, В.Й. Шиян, А.В. Македонський та інші [1].

За 200-річний знаменний шлях понад 60 тисяч кваліфікованих, ерудованих і відданих своїй справі спеціалістів вийшли із стін нашого славетного навчального закладу. Підхопивши естафету знань і вмінь у своїх учителів в Україні та далеко за її межами (понад 90 державах), наші

випускники прославили ім'я докучаєвця своїми ратними і трудовими звершеннями. Тисячі майбутніх, нині відомих в Україні та багатьох країнах хліборобів, фермерів, визнаних організаторів і керівників аграрного виробництва, чимало державних діячів формували себе як людину і громадянина, своє стратегічне мислення висококваліфікованого фахівця-економіста саме у нашому навчальному закладі. Вони завжди зберігали і примножували багатство рідної землі, природи, лісів і полів, серед них – Герої Соціалістичної Праці і Герої України. Як кажуть у нашому народі: «Хвала рукам, що пахнуть хлібом!». Саме тому досягнення докучаєвців у науковій, навчальній, виховній і громадській діяльності були відзначені присвоєнням університету статусу Національного 27 березня 2002 р.

Нині агросфера займає провідне місце у глобальному світопорядку. Це зумовлено необхідністю вирішення продовольчого і сировинного забезпечення світового співтовариства, окремих держав і народів. Адже відомо, що більшість населення планети потерпає від систематичного голоду, подорожчання продуктів харчування та поживлення попиту на біопаливо. В цілому спостерігається порушення рівноваги у системі глобальної продовольчої безпеки. Значні негативні наслідки залишаються від світових фінансових криз.

Україна має міцний фундамент для сталого розвитку високопродуктивного сільського господарства: зручне географічне положення та геополітичне становище, сприятливі природно-геокліматичні умови, кваліфіковану робочу силу, величезні площі високопродуктивних ґрунтів. Проте, як зазначав Теодор Рузвельт, великою нацією робить не її багатство, а те, як його використовують.

Дійсно, для України завжди актуальним було питання раціонального, ефективного використання багатих природних ресурсів для підвищення соціально-економічного потенціалу держави та рівня життя народу. Тому майбутнє багато в чому буде залежати від прийдешніх поколінь, які сповна використають науковий і практичний світовий та вітчизняний досвід

визначення та здійснення прогресу країни і суспільства шляхом удосконалення системи і структури освіти у державі.

Так, на підставі Закону України «Про освіту» (2017 р.) та інших законодавчих актів, спрямованих на визначення подальшої еволюції освітянської стратегії, її інтегративними пріоритетними чинниками є:

– перший – приведення структури освіти у відповідність до потреб сучасної економіки та інтеграції України в європейський економічний та культурний простір;

– другий – реформування змісту освіти. У цьому напрямі, зокрема, планується розробити і запровадити національний курікулум для 12-річної школи, яка передбачає профільне навчання у старших класах, що потребує внесення відповідних коректив у підготовку здобувачів першого рівня (бакалаврату) вищої економічної освіти;

– третій – забезпечення рівного доступу до якісної освіти усім громадянам України та перетворення освіти на соціальний ліфт;

– четвертий – реформування системи підготовки та перепідготовки педагогічних, економічних, управлінських тощо кадрів в освітньому секторі та забезпечення високих соціальних стандартів для працівників освітньої сфери;

– п'ятий – реорганізація системи управління, фінансування та менеджменту освіти шляхом децентралізації, дерегуляції, запровадження інституційної, академічної та фінансової автономії навчальних закладів, дотримання принципу відповідальності навчальних закладів за результати освітньої та виховної діяльності.

Разом з тим передбачено створення національної системи якості освіти та запровадження єдиної системи статистики і параметрів вимірювання якості освіти. Пропонується прийняття на національному рівні національних індикаторів якості освіти та національних індикаторів ефективності освіти, а також включення України в Education at a Glance.

В цілому, в Законі наголошується, що метою освіти є всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, її талантів, інтелектуальних, творчих і фізичних здібностей, формування цінностей і необхідних для успішної самореалізації компетентностей, виховання відповідальних громадян, які здатні до свідомого суспільного вибору та спрямування своєї діяльності на користь іншим людям і суспільству, збагачення на цій основі інтелектуального, економічного, творчого, культурного потенціалу Українського народу, підвищення освітнього рівня громадян для забезпечення сталого розвитку України та її європейського вибору. Метою вищої освіти є здобуття особою високого рівня наукових, професійних і загальних компетентностей, необхідних для діяльності за певною спеціальністю чи в певній галузі знань. Наукова, науково-технічна та інноваційна діяльність закладів вищої освіти є обов'язковою та невід'ємною складовою частиною їхньої освітньої діяльності [2].

Таким чином, освіта і наука проходять етап оновлення та спрямовані на формування цілісної системи, яка б відповідала національним інтересам і світовим тенденціям розвитку, забезпечувала б підготовку фахівців, здатних втілювати їх у життя. А головне – господаря землі, який вмів би знаходити й приймати правильні рішення, відповідати за результати своєї праці. У цьому контексті урахування перевірених досвідом найкращих традицій аграрного виробництва та наукового доробку провідних вчених ХНАУ імені В. В. Докучаєва набуває особливої актуальності. Адже вчені ХНАУ спрямовують свої зусилля на дослідження найактуальніших стратегічних проблем підвищення продуктивності аграрного виробництва, розвитку економічної науки, її інтеграції з практикою в Україні і у світовому просторі, формування творчої особистості для незалежної Української держави. Професорсько–викладацький склад намагається довести до кожного здобувача освіти істину: щоб стати повноцінним спеціалістом, потрібно дійсно бажати отримати знання, оволодіти багатством сучасної науки, сприйняти ідеали гуманізму. Гуманізація освіти – це, безумовно, стратегічне,

багатопланове, соціально-моральне явище духовного життя суспільства. Це визнання цінності конкретної людини, створення умов, спрямованих на розкриття і розвиток здібностей студента та його самореалізацію. Це духовна і моральна орієнтація практичної педагогіки на систему адекватних моральних цінностей, ядром якої є здобувач вищої освіти – особистість. Для сучасної вітчизняної освіти більш ніж актуальною залишається проблема її гуманізації та гуманітаризації геокультурного впливу в цілому.

За часи незалежності докучаєвці продовжують збагачувати безцінний стратегічний науковий та освітянський спадок попередників, спрямований на підготовку висококваліфікованих конкурентоспроможних спеціалістів. Ті джерела теорії і практики просвітницької скарбниці, що по праву стали світовою спадщиною, нинішнє покоління професорсько– викладацького складу передає колективу студентства з великою відповідальністю, гідністю і честю. У цьому контексті актуальними є слова В.В. Докучаєва: «Ми володіємо знанням не абсолютним, закінченим, а людським, що змінюється; ті істини, які вважалися остаточно встановленими, змінюються іншими, обсяг нашого знання постійно розширюється» [3].

Багаторічна суспільно-політична криза та незавершена аграрна реформа в Україні, будучи самі по собі загрозливим випробуванням для державності, є водночас фактором ускладнення практичної реалізації курсу на повноцінне стратегічне співробітництво України з Європейським Союзом та її інтеграції до світових ринків товарів, фінансів і послуг. Саме ці обставини кидають своєрідний виклик системі української економічної освіти і науки та спричиняють необхідність їхнього реформування. З урахуванням того, що освіта і наука ще ніколи не мали такого стратегічно важливого соціального та економічного значення як нині, зазначимо, що якість економічної освіти та результативність наукових розробок є найпершими і найголовнішими завданнями, що стоять сьогодні перед вченими-дослідниками різних галузей економічної науки Харківського агроуніверситету на чолі з: ректором університету, членом- кореспондентом

НААН України професором О.В. Ульяновим, професорами М. Ф. Огійчуком, В.К. Горкавим, О.В. Олійником, О.І. Гуторовим, Т.І. Олійник, Г.П. Пасемко, І.В. Кошкалдою, Т.В. Калашніковою, М.І. Беленковою та іншими провідними науковцями [4]. Заслужують на увагу конкретні науково-дослідницькі та науково-практичні вектори університетської стратегії економічної освіти і науки, що досліджуються у контексті проведення аграрної реформи як у державі в цілому, так і у Харківському регіоні. У наукових дослідженнях забезпечуються необхідні теоретико-методологічним обґрунтування і розробляються відповідні прикладні рекомендації. Зокрема, проголошений Президентом України курс на інтеграцію національної економіки до світових та європейських економічних інституцій вимагає підпорядкування реформаторських заходів загальноновизнаним міжнародним тенденціям розвитку аграрного виробництва в умовах глобалізації та забезпечення конкурентоспроможності господарської і комерційної діяльності вітчизняних товаровиробників в умовах відкритого ринкового простору. Саме ці проблеми розробляються вченими кафедр економічної теорії (керівник – доктор наук з державного управління, професор Пасемко Г.П.) та прикладної економіки і міжнародних економічних відносин (керівник – доктор економічних наук, професор Олійник Т.І.).

В умовах задекларованих на найвищому державному рівні глобалізаційних прагнень України особливо зростає роль державної підтримки вітчизняних виробників сільськогосподарської продукції, формування та удосконалення ефективного фінансово-кредитного механізму забезпечення їх діяльності. Цей напрямок наукових досліджень в університеті очолюють доктори економічних наук, професори Олійник О.В. і Калашнікова Т.В. (кафедра фінансів).

Одним з стрижневих питань аграрної реформи в Україні було і залишається питання докорінної трансформації земельних відносин на основі розбудови інституту приватної власності. Саме цим надскладним у

соціально-економічному відношенні проблемам сьогодні присвячена робота вчених кафедр маркетингу, підприємництва і організації виробництва (керівник – член-кореспондент НААН України, доктор економічних наук, професор Ульяновко О.В.) та управління земельними ресурсами та кадастру (керівник – доктор економічних наук, професор Кошкалда І.В.).

Проблемам становлення ринкового механізму господарювання у вітчизняному агропромисловому комплексі; приватизації землі і майна колективних сільськогосподарських підприємств та їх реорганізації в організаційно-правові форми ринкової орієнтації (приватні (приватно-орендні) підприємства, фермерські господарства, господарські товариства різних видів, сільськогосподарські виробничі кооперативи); науково-методичного забезпечення підприємницької, маркетингової, логістичної діяльності суб'єктів господарювання галузі на інвестиційно-інноваційних засадах протягом останніх 20-ти років присвячені дослідження науковців кафедри маркетингу, підприємництва і організації виробництва під керівництвом члена-кореспондента НААН України, доктора економічних наук, професора Ульянченком О.В. Крім ґрунтовного опрацювання теоретико-методологічних положень і практичних рекомендацій з наведених вище проблем, вчені кафедри постійно проводять активну роботу з надання допомоги керівникам і спеціалістам сільськогосподарських підприємств з питань управління проектами і бізнес-планування.

Традиційно дуже ґрунтовні, широко визнані на загально державному рівні, дослідження у царині удосконалення методології бухгалтерського обліку, аудиту і оподаткування в аграрних підприємствах різних організаційно-правових форм господарювання проводить кафедра бухгалтерського обліку і аудиту на чолі з професором Огійчуком М.Ф. Наукові розробки вчених кафедри прийняті до впровадження у багатьох регіонах України і використовуються у навчальному процесі багатьох закладів вищої освіти.

В умовах тотальної інформатизації усіх сфер життєдіяльності економіки і суспільства надзвичайно значно зростає роль інформаційно-аналітичного забезпечення ефективного ведення господарської і комерційної діяльності суб'єктів господарювання. Відповідальними за цю ділянку наукових досліджень в університеті є кафедри інформаційних технологій, консалтингу і туризму (керівник – кандидат економічних наук, доцент Бутенко Т.А.) та статистики і економічного аналізу (керівник – кандидат економічних наук, доцент Ярова В.В.).

Реформування та поступальний інноваційний розвиток системи місцевого самоврядування в Україні супроводжуються оптимізацією (укрупненням) на новій територіальній основі та суттєвим розширенням повноважень органів місцевого самоврядування базового рівня, що природньо призводить до суттєвого удосконалення і ускладнення їх організаційної структури та структури управління, додавання функціональних прав і обов'язків, які раніше не входили до їх компетенції. Це, у свою чергу, потребує наявності на місцях фахівців якісно нової формації, які чітко усвідомлюють цілі і завдання реформаторських заходів, мають здатність до креативного державницького мислення, системного аналізу поточних і перспективних проблем розвитку територіальних громад та спроможні опрацьовувати ефективні управлінські рішення відповідно до загальнонаціональної концепції розбудови демократичного громадянського суспільства європейського типу, в якому права і потреби пересічного громадянина є беззаперечним пріоритетом держави. Усвідомлюючи важливість цієї складової сучасних реформаторських заходів та нагальну необхідність розбудови нових суспільних відносин на регіональному рівні великий обсяг наукових досліджень у цьому напрямі проводить кафедра менеджменту організацій на чолі з доктором економічних наук, професором Гуторовим О.І. Наукові напрацювання кафедри активно впроваджуються у навчальних процес, що дає можливість відкривати нові вузько спрямовані спеціальності та значно підвищувати якість підготовки майбутніх фахівців

для місцевих громад. У свою чергу, проблемами економічних, екологічних та технічних засад організації сільських територій із створенням просторових умов, що забезпечують еколого-економічну оптимізацію раціонального використання і охорони земель на регіональному рівні активно займаються науковці кафедри землевпорядного проектування (керівник – кандидат економічних наук, доцент Петренко О.Я.).

Незалежно від політичних обставин, одним із пріоритетних стратегічних завдань вчені агроуніверситету завжди вважали розв’язання важливого гуманітарного питання наукового обґрунтування перманентного забезпечення населення продовольством та виробництво - сировиною. Відтворюючи інтелектуальний потенціал української нації та створюючи підґрунтя стратегічного науково-технічного та соціально-економічного піднесення держави, науковці університету тим самим докладають зусиль для збереження українського села як першооснови української нації в умовах збільшення на нього чужорідних впливів і негативних наслідків спотворення реформи децентралізації на місцях . Це цілком відповідає вимогам Закону України «Про освіту», в якому зазначається, що документами державного прогнозування і стратегічного планування розвитку освіти є прогноз розвитку освіти України, стратегія розвитку освіти України, відповідні державні, регіональні та місцеві цільові програми, плани діяльності у сфері освіти органів влади [5].

Важливу роль в еволюції стратегії економічної освіти і науки у ХНАУ відіграє експорт освіти в інші країни через здобуття іноземними громадянами різних економічних спеціальностей. Кількість іноземних абітурієнтів, що приїжджають на навчання в виші вважається одним із найважливіших показників якості й привабливості національної системи освіти.

Здобуваючи освіту, іноземні громадяни засвоюють новітні тенденції, що відбуваються в економічному секторі аграрної освіти. Адаптація бізнес-підходу до освітніх реалій і потреб суспільства, світових стандартів з підсумковим формуванням оптимальної моделі організації

зовнішньоекономічної діяльності дозволяє не лише отримати додаткові кошти для розвитку університету, але й сконцентрувати їх для сприяння інтернаціоналізації освіти і науки. Особливої актуальності набувають такі види діяльності як навчання і стажування студентів, аспірантів, докторантів з числа іноземців та осіб без громадянства; отримання другої вищої освіти особами з числа іноземців та осіб без громадянства; розширення сегменту заочної освіти, значний запит на який є у абітурієнтів із СНД, підвищення кваліфікації, навчання для здобуття післядипломної освіти особами з числа іноземців та осіб без громадянства; підготовка до вступу до вищих навчальних закладів та до ЗНО осіб з числа іноземців та осіб без громадянства; прийом кандидатських іспитів, видання та розповсюдження авторефератів, дисертацій, стенографування під час захисту дисертацій, організація, підготовка до захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата наук та його проведення для осіб, які навчалися відповідно до договорів, укладених з іноземцями - фізичними особами або іноземними юридичними особами; здійснення наукового супроводження осіб з числа іноземців та осіб без громадянства, які підвищують кваліфікацію самостійно, та стажування таких осіб.

Висновки. Для практичного здійснення окреслених вище та нових перспективних еволюційних звершень не тільки економічної освіти і науки (адже вона не може прогресувати окремо від усього спектру освітянського і наукового простору університету) необхідно визначити її конструктивну стратегію та вжити максимально передбачені засоби запобігання її можливої деградації у деструктивну. На наш погляд, для здійснення ефективної, результативної, конструктивної стратегії еволюційного розвитку університетської науки і освіти важливо зосередити увагу на її трьох головних складових-інтегрантах: організаційно-правовому, соціально-економічному, суспільно-політичному. У свою чергу кожен інтегрант повинен включати в себе домінанти, які базуються на певних теоретико-методологічних, науково-дослідних, інноваційно-практичних, навчально-

методичних, інформаційно-пізнавальних, патріотично-виховних, морально-етичних, гуманістичних принципах і засадах.

До першого організаційно-правового інтегранта слід віднести законодавчі, правові, юридичні домінанти освіти і науки; домінанти менеджменту; наукові, навчально-методичні, структурно-організаційні, профорієнтаційні домінанти; домінанти інноваційного освітнього і наукового консалтингу; пріоритетні домінанти підвищення кваліфікації і отримання другої вищої освіти та підготовку іноземних студентів; домінанти відкриття нових факультетів, спеціальностей, спеціалізацій, кафедр і підрозділів вишу на виробництві.

Другого соціально-економічного інтегранта стосуються матеріальні, фінансові і соціальні домінанти функціонування університету, факультетів, кафедр, підрозділів; інноваційні домінанти; домінанти грантів; договірні домінанти; інвестиційні та субвенційні домінанти; маркетингові домінанти; домінанти взаємозв'язку з виробництвом, науково-дослідними і навчальними установами.

Для третього суспільно-політичного інтегранта пріоритетними є домінанти кадрової політики; домінанти співробітництва як в Україні, так і євроінтеграція, вихід на світову науково-освітянську арену; домінанти презентації наукових і освітянських досягнень; домінанти організації і проведення різних суспільно-політичних та громадських заходів, волонтерства; домінанти громадської, виховної, культурно-просвітницької, спортивно-масової діяльності професорсько-викладацького складу і здобувачів вищої освіти.

Звичайно, висвітлені вище пріоритетні напрямки і перспективи еволюції стратегії освіти і науки не є вичерпними. Ця проблема має актуальний теоретичний і практичний характер для подальшого прогресу освітянського та наукового простору університету.

Таким чином, значення місця і ролі освіти та науки зумовлено необхідністю динамічного розвитку суспільства, стратегічно обґрунтованої

економічної політики, конкурентоспроможного АПК держави, всього геокультурного потенціалу агросфери України.

Бібліографічний список: 1. Історія Харківського національного аграрного університету імені В.В. Докучаєва: монографія. О.М. Голікова, А.І. Кравцов, Р.І. Киричок та ін. Харків: ХНАУ. 2011. С. 414 – 422. 2. Закон України «Про освіту». Відомості Верховної Ради України. 2017, № 38-39, вступ; ст.17, п.1,3. 3. Крупенинниковы И., Л. Василий Васильевич Докучаев. 1846 – 1903. Изд-во ЦК ВКЛСМ «Молодая гвардия», 1949. С.221. 4. О.В. Ульянченко, В.К. Горкавий, О.І. Гуторов, С.І. Василішин. Докучаєвці: монографія. Харків: ХНАУ. 2016. С.167 – 195. 5. Закон України «Про освіту». Відомості Верховної Ради України. 2017, № 38-39, ст. 5, п. 4.

А.И. Кравцов, Р.Н. Шелудько, В.Н. Петров, М.М. Волошан. Эволюция стратегии экономического образования и науки в Харьковском национальном аграрном университете имени В.В. Докучаева. Стаття посвящена определению места и роли университетского экономического образования и науки в современном образовательном и научном мире. В частности, рассмотрены некоторые приоритетные направления эволюции стратегии экономического образования и науки в ХНАУ имени В.В. Докучаева. Подчеркивается значение экономического образования и науки в формировании высококвалифицированного конкурентоспособного специалиста. Выделены основные стратегические задачи экономического образования и науки в евроинтеграции современной Украины. Особое внимание уделяется гуманизации, гуманитаризации, интернационализации образования в целом, воспитанию соискателя высшего образования как всесторонне развитой личности. Отмечается важность процесса интернационализации образования через предоставление образовательных услуг иностранным студентам, стажерам, аспирантам, что обеспечивает конкурентоспособность и укрепление научного потенциала университета.

Определены конкретные интегранты и доминанты эволюции конструктивной стратегии образования и науки.

Ключевые слова: эволюция, стратегия, аграрная наука и образование, экономическая наука и образование, высококвалифицированный конкурентоспособный специалист, гуманизация, гуманитаризация, интернационализация образования, соискатель высшего образования – личность, интегранты и доминанты конструктивной стратегии.

A.I. Kravtsov, R.M. Sheludko, V.M. Petrov, M.M. Voloshan. Evolution of economic education and research strategies at Kharkiv National Agrarian University. As many various researchers have made considerable changes through the history of KhNAU in the problem of economic education and research, the strategies of its evolution were examined and analyzed in this article. The dynamics of achievements in economic and financial education as well as modern tendencies of education in Genetics, Seed Breeding, Soil Science, Forestry, Plant Protection and other branches was defined and explained.

The recent changes in Ukrainian education were observed, and the special attention was given to the role of those researchers who concentrated their aspiration on developing such kind of personality who is capable to realize the goals important for agrarian sphere and implement them into reality.

It is necessary to mention that one of the most crucial points for modern economic education at KhNAU is stimulating the process of internationalization. This could be achieved by providing the necessary conditions for foreign students and post graduates training.

Under modern conditions evolution of economic education and research strategies could strengthen the scientific potential and competitive ability of Kharkiv National Agrarian University.

Key words: evolution strategy, agrarian science and education, economic research, highly qualified competitive specialist, dynamics of achievements,

humanizing and internationalization of high education, integrants and dominants of structural strategy.